

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adtuk vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyett 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér 8óra 15 kr.

Halottak napján.

Ezrével tolong a nép a temetőbe, melyeket itt-ott már valóban sir-kerteknek lehet nevezni. Az egyház e napot szánta az elvesztett kedveseink feletti megemlékezésre. — Az év legnagyobb részén át elhagyatott temetőben rendbe hozatnak a sírhalmok, kiigazítják az emlékköveket, megnyitják a sírboltok ajtóit és virágözön borítja mindezt ragyogó fényű világitás mellett. — A mulandóság e látványa különböző érzelmmel telt közönséget vonz ki. — felújuló fájdalom, a szívből ki nem alvó kegyelet mellett számosakat a kíváncsiság érzete s némelyeket a szokás vezet ki a sírok birodalmába. — Mindenki felkeres egy-egy sírt, melyben övéi nyugosznak, vagy azok, kikhez a barátság, szeretet, hű emlékezet, tisztelet érzései esatolták. Felújul az emlékek sokasága, a mult képe a maga édes és bánatos perczével, de amint halad az idő s hanyatlik életünk napja: mind inkább elmosódva, mind kevésbé éles fájdalommal.

Ős idők hagyománya a halottak iránti tisztelet kifejezése. A világ minden népe, a legvadabb afrikai törzseket sem véve ki, — a kegyelet bizonyos jelét mutatja ki a halottak iránt, akár családjához tartoztak legyen, akár máséhoz. Őskori sírok, melyeket pl. vármegyénkben a Maros mentén vagy a vládházi határon fedeznek fel régiség buváraink, — megható példáit mutatják a vég-tiszteletadásnak s a gondos figyelemnek, melyet a történelem által nem ismert nemzetek fiai törzsük elhuryt jeles tagjaival szemben tanusítottak. Egy betű, egy képletes jel sem található, mely felvi-

lágositana arról, hogy mely nemzet tagjai nyugosznak ott; egy szó sem maradt fenn a felettük elhangzott dicsőhimmusból, a gyászbeszédéből, a fájdalom dalainak szövegéből, — mely tudunkra adná, hogy minő dicsőség osztályos, mily nagy tisztelet részese volt az, kinek parladozó esontjai körül az őskor primitív műtárgyait, ékszereit, fegyvereit találják, kinek elhunytát, a sír körül látható égés nyomok, durva cserép edénydarabok, állat csont halmazok bizonyítása szerint nagy torral gyászolták meg, — s kinek teteme felé nem művészileg faragott emléket, hanem bizonyos rendszer szerint rakott kövek nagy halmazát tették. A chinai bárhova vesse sorsa, haza, a mennyei birodalom földjébe szállítja elhunyt családtagjainak holttestét s a vallásos kegyelet legmélyebb érzetével őrzi sírjait úgy annyira, hogy a legújabb időkig épen a mindenütt található sírok gátolták a birodalomban szándékolt vasutak építését. Voltak népek, melyek mint a zsidók most is, ruhájukat sőt arcbőrüket hasították fel a gyász jeléül. A hunok, ősmagyarok nevezetesebb vezérek temetésekor rabszolgáikat is leölték, hogy legyen ki szolgáljon a másvilágon. S végül a gyászruha, a vesztéses kifejezéseül, általános világszerzte most is.

A köztiszteletnek és kegyeletnek azonban minden korban azok voltak méltó részesei, kik hazájuknak, nemzetüknek, — vagy éppen az egész emberiségnek javáért eltek és haltak. A magasatos eszme, a mit hirdettek, a nemes példa, mit követésül mutattak, örökké él örök dicsőségben. Költők zengik, festők, szobrászok remekei hirdetik e dicsőséget, újra meg újra jelezve, hogy a test meghal, a

szellem elevenit, mely ismét új szellemet hevit és lelkesít nagy és magasatos munkára, még akkor is, midőn már rég elpusztult a sír, ismeretlenné vált a hely, mely fogadta a dicső példaadó tetemeit. Epen ezért mi is pártoljuk a kegyeletnek azon nyilvános kifejezéseit, melyek e napon hazánk valódi nagyjainak, a nemes eszmék diadalmas harszossainak és önfeláldozó vértanuinak sírjainál ünnepélyese alakban, a helyhez és az illetők érdemeihez méltó komolysággal tételnek. A mai kor gyermekét ugyanis könnyen eltompítják az élet élvezetei és küzdelmei egyaránt; kell, hogy úgy a vallás, mint a dicső ősök iránti kegyelet szava felrázza őt közönyösségéből; kell, hogy ily módon is élesztessék és ápoltsák ama nemesebb érzelmet, mely nélkül jó honpolgár, áldozatkész hazafi senki sem lehet. Ily módon válik lehetségessé, hogy felidőzzük a multat az ő nagy küzdelmeivel, nagy eszméivel; így lehet tanulságos párhuzamot vonni a mult és jelen között; így menthetjük meg feledéstől a követésre méltó példákat a jövő nemzedék számára. — De sajnos és fájdalmas volna, ha ez eszmék, a multnak e ragyogó emlékei csak a sírok mécsvilágainak láttára és úgy kelnének fel lelkünkben, hogy a mint visszatérünk az élet zajába, ismét a mindennapiság, a közönyösség előbbi állapota vegyen erőt rajtuk. Sajnos volna, ha a kegyeletnek eleget vélnénk tenni az által, hogy az éretünk szenvedett, — a minket szeretett s szeretetünkben annyit áldozott halottjaink sírjára elhervadó virágokból koszorukat teszünk és mécs sorokat gyújtunk fel egy pár órára. Életünknek nemes vonásait, áldozatkészességüknek, szeretetüknek példáit

TÁRCZA.

A társadalom szótárából.

Kopff—Esseuther után B . . . S . . .

Nestroy, egy híres bécsi komikus, egy alkalommal egy oly jelenetet játszott, a melyben egy másik távol levő személyre szörnű szidalmakat kellett szólni. „Majd meg mondom neki, hogy — — kiáltá és a szitkok hosszú sora következett rá. Az ellenfél ezalatt észrevételül belépett. „Meg mondom neki, hogy — — kiáltja ismét Nestroy, megfordul és ime ott látja haragja tárgyát. Hirtelen föltalálja magát, a legnyájasabban meg hajol előtte és folytatja: „Alázatos szolgája!”

Mi is majd minden nap ilyen jeleneteket élünk át. Haragszunk embertársainkra, kiesüfoljuk, minden rosszat rájuk mondunk, ha tán nem érdemelnék is; ha pedig velők vagyunk, mi sem mondunk mást, mint: „Alázatos szolgája!” És ezt még a legjellemesebbek is megteszik. Pedig minden egyes közlünk halálos sértésnek tekintendő, ha valaki talán ezért hazugság vagy kétszínűség vádjával illetné. Bizonyára az illető nem veszi észre, hogy a fönt jelzett esetben hazudik, vagy kétszínkedik. Nagyon természetes, hogy azért egy a társadalomban jártas ember rögtön tisztába van ellenfelével, kivéve azon fiatal kezdőket, a kik a társadalomban újonczok.

Az már ismert tény, hogy a „szokás” megtilja a társadalomban a szabad szólást és a tárgy megnevezését. A mint a felér nyakkendő és a glaciés a legszükségesebb kellékek a társadalomban, ép úgy szükséges bizonyos beszéd formák szigorú megtartása. Ezek pedig a következők: „fekete — fehér”, „unalom — mulatság”, „izléstelen — bizar”, „bolond — szokatlan”. stb.

Tulajdonképen a tárgyakat sem szoktuk más névvel megnevezni, hanem oly alakba öntjük, a melyet a társadalmi szótár előír. Ez a szótár pedig egy ugynevezett nyilvános titok; még soha sem látta a nyomda festőjét, hanem traditióként megy tovább, különösen

talzó anyák, navelő nők és illemnénikék száján, kik előszeretettel plántálgatják.

„Hogy érzi ön magát? Hogy van kedves ucaje, meg a kisasszony?” — kérde valaki alkalmilag e legédesebb mosoly kíséretében. Ene phrázist jó magyarul így lehetne lefordítani: „Nem tudom, hogy mit mondjak neked, azért kérdezem hozzád tartozóid egészségedet, habár az nekem teljesen mindegy.”

„Őn pompás színben van!” — kiált örömmel az ember, ha valakit rég nem láttunk: Magyarul így hangzik: „Mindennapi arcod a régi maradt”, vagy: „te som lettél az utolsó időben fiatalabb”. „Részletesen nem sokára abban a szerencsében és látogasson meg”, — rendezesen azt jelenti: „mi marad hátra, ezt is fogadom kell egyszer” — vagy: „reményem nem leszek hon, mikor meglátogatsz!” — azt is jelentheti: Menj inkább oda a hol a bors terem!”

„Óh mily nagyon örvendek” — ezt a szólás módot sokféleképen lehet fordítani, a mint valakit látogatása alkalmával fogadunk. Ha nem zavar látogatása semmi tekintetben, akkor így hangzik: „Hát ez már ismét itt van?” Ha az ebédőtől hivatunk el: „Vigye el az ördög! Sütem meghál, söröm megmelegszik!” Ha sietős utunk van, a fönt kimondott szavak azt jelentik: „Hogy tudjam ezt a szerencsétlen embert a nyakamról rázni?” „Kérem tessék csak maradni egy keveset” — azt jelenti: „Uram Istenem, ez az ember tán már elmegy!” Ha valaki egy vendégét kitérve azt mondja: „Nagyon örvendettem a szerencsénkem” — rendezesen halkan utánna teszi: csak hogy már megszűn! — „Nagyon örvendettem” és „nagyon sajnalom” — röviden azt jelenti, hogy: „Nekem mindegy” — Előléptetés vagy rendjel adományozás alkalmával a „gratulálok” szó rendezesen azt jelenti: Menyire mérgelődöm, hogy ennek az embernek ilyen szerencséje van; nem volna jobb ha velem történt volna épen?” — Ama szerencse kívánatokat, a melyeket a menyasszony pártában maradt leánybarátnőitől kap, nem is fordítjuk le.

Falura vagyunk hívva, jó barátok szívesen látnak A szomszédos földes ur ebédre hív. Egy idősebb elaszott

unalmas báróné édeskés mosolylyal mind azt hajtja: De holnap már nálunk ebédelnék, nagyon fogunk örülni!” Természetesen azt gondolja utána: „Mily borzasztó hogy ezeket az embereket most hazlajlam!” Mi pedig mintán a leguagyobb örömmel elfogadjuk az ajánlatot, mind azon törtük a fejünket, hogy mily kifogással utasítsuk vissza holnap a meghívást, mert nem akarn ok hogy egy egész szép délutánt ennél az unalmas assz ony ságnál keljen eltöltenünk.

Nagyon természetes, hogy fönt említett szótárba a mely még nincs sajtó alá rendezve, csak néhány részlet ismertetünk, inkább csak rá utalunk. A legnagyobb részt azonban a kereskedelem és parlamentárismus phrázisaival foglaljuk el.

„Folyó hó 23-án kelt becs-sorai” — írjuk egy adónak a mig azt gondoljuk: „Minap kelt firkautása, a mely engem annyit mérgecsitett” Ha végzetül azt írjuk: „maradtam teljes tisztelettel” azt jelenti: „Borzasztó, hogy ezzel a hitványsággal is még foglalkoznom kell!” „A legnagyobb köszönettel” küldi a szingazgató vissza a szerző fel nem használható darabját — pedig azt akarja mondani: „Jövőre ne tegye türelmünket többé próbára!” — „A legnagyobb sajnálattal” utasítja vissza a szerkesztő egy nem kért kéziratot — gondolva: „B: jó, hogy e számárságot nyakamról rázhatám!” „Van szerencsem ezennel a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani” — azt jelenti: „Ezeknek a hájfejűeknek százszor kell valamit előrágni, a mig megértik.”

„Nagyérdemű gyülekezet, tisztelt hallgatók!” — azt jelenti: „Most már ne járjon többé a szájakot, hanem figyeljetelek, mert én beszélek” — „Már szinte igen kifárasztottam tisztelt hallgatóim türelmét” — azt mondja: „Szívesen beszélnek még három óra hosszat, de sajnálatomra fogalmazványom végére jart” — „Azon nagyon tisztur, ki előttem szólott”, jelenti: Azon kiálthatatlan szószaporító, a ki miatt alig tudék szóhoz jutni.” „Önzetlen munkásságom pártunk érdekében” — annyit tesz: Leg alább nevünk a lapba kerül, egyébb hasznunk ugy sincs”

elevenítsük fel saját életünk és működésünk által és ekként mutassuk fel az igazi kegyeletnek leg-szebb nyilvánulását hazánk, nemzetünk és családunk javára.

Megyei bizottsági tagválasztások.

Az 1883-ik esztendőben választott bizottsági tagok helyeinek betöltésére folyó november 5-ét tüzte ki a törvényhatóság közgyűlése. Sokan elhaltak, néhányan eltávoztak az akkor választottak közül, új férfiakat kell behozni helyükbe. Egyáltalában meg kell jegyeznünk, hogy bár nagyon sokan mintegy megkövetelik, hogy megválasztassanak, — mihielyt a mandatumot kezűkhöz vették, vagy felületesen vagy éppen nem törődnek a megye ügyeivel, éppen úgy, mint községgel. Mindazáltal meg kell adni a lehetőséget mindazoknak, kik vagyoniilag függetlenek és értelmi képzettségüknek fogva jó szolgálatot tehetnek alkotmányosra a közügynek, hogy tagjai legyenek a törvényhatósági bizottságnak s éppen ezen két rendbeli minőségüknek fogva ennek színvonalát emeljék és határozatainak súlyt költsönözzenek.

Vármegyénk azon szerencsések közé tartozik, ahol a közigazgatási tisztviselők és bizottságok választása nem politikai párt szempontok által vezéreltetik. Jó hazafi, a magyar állameszme feltétlen híve, a nemzetiségek és különböző vallásfelekezetekhez tartozók egyetértésének barátja legyen az illető, ez a kriterium, mely a választásoknál eddig döntőt s reméljük, ezután is ez a szempont lesz irányadó. De határozottan szükségesnek tartjuk, hogy anyagilag független és a mai felvilágosult kor értelmese, művelt fia legyen az illető, ki jól ismerje hazánk s vármegyénk viszonyait, érteke legyen a kulturális és gazdasági haladás iránt s helyesen tudja megválasztani és mérlegelni mindazon módokat és eszközöket, melyek a haladást és fejlődést biztosítják. De hogy ne értessünk félre, sietünk kijelenteni, miszerint anyagilag függetlennek tekintjük a kisbirtokost, lelkészt, tanítót, kereskedőt, iparost éppen úgy, mint a tőkepénzest s a kiválóbb értelmi képzettséget nemcsak a professorok és juris doktorok kizárólagos birtokának tekintjük.

Hanem egy körülményt csakugyan kívánatosnak tartunk.

Régebben, 1848 előtt, a táblabíró világban a legtöbb nemes urambátyám ismerte Werbőczi, az Approbatákat, Compillatákat, az 1791. és 1792. évi törvényeket, szóval: többé kevésbé ismeretes volt a közjoggal. Ma ezzel keveset törődnek; arra valók a főjegyző, jegyzők s a tisztí ügyész, elég ha azok tudják. Pedig higgyék el, nem élünk még oly rendezett állapotok között, hogy bárkinél is el ne férne az a kis közjogi ismeret, — mert sokkal éberebb volna az ellenőrzés a kormánnyal fellelő s a tisztviselőkkel szemben lefelé, — már pedig a helyes, figyelmes ellenőrzésnek jó hatását elvitatni nem lehet, — s élénk közszellem csak is ott fejlődhetik ki.

Mintán 90-nél több bizottsági tag hely kerül betöltés alá s mintán az 1886. XXI. t-cz. 23. § főleg ezuttal kerül alkalmazás alá, — helyesnek látjuk figyelmeztetésül ide ígteni, hogy ki nem lehet bizottsági tag:

Bizottsági tag nem lehet: a) a ki nem magyar állampolgár; b) a ki 24 ik évét be nem töltötte, vagy a kinek kiskorúsága meghosszabbított; c) a ki gondnokság alatt áll; d) a ki írni és olvasni nem tud; e) a ki a törvényhatóság területén legalább 2 év óta nem lakik s nem bír, vagy ugyanannyi idő óta ott nem lakik és adót nem fizet; f) a ki nem bir azon szellemi vagy anyagi kellékekkel, melyek a képviselő választási állandó névjegyzékbe való felvételre jogosítanak. Az adónak meg nem fizetése, vagy maga azon körülmény azonban, hogy a képviselő választási állandó névjegyzék-ből kimaradt, a bizottsági tagsági jog gyakorlatát nem akadályozza, g) a ki esod alatt áll; h) a ki oly büntett vagy vétség miatt van jogerejüleg vád alá helyezve, a melyre a büntető törvénykönyv a hivatalvesztést vagy a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztését állapítja meg; továbbá, aki fegyház-börtön, vagy három hónapot meghaladó fogház, vagy államfogház-büntetésre avagy politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésére szóló ítélet hatálya alatt áll; végre a ki nyereséggé vágyból elkövetett büntett, vagy vétség miatt jogerejüleg elítélve volt.

Alsó-Fehérvármegye törvényhatósági bizottságának legtöbb adót fizető tagjai 1890-ik évre.

Lónhárt Ferenc erd. r. c. püspök Gyulafehérvár 8610 frt 02 kr. Dr. Váncsa János g. cath. érsek Balázstaiva 3600 frt 17 kr. Gr. Teleky Károly 3501 frt 99 kr. Glück Mór 3390 frt 45 kr. Kovrig Tivadar 3302 frt 60 kr. Gr. Teleky László 3127 frt 49 kr. Br. Bánffy Jenő 3024 frt 74 kr. Bürger Márton 2535 frt 04 kr. Br. Kemény László 2515 frt 31 kr. Jónás Adolf 2421 frt 54 kr. Gr. Mikes Árpád 1512 frt 62 kr. Br. Ke-

mény Kálmán 1399 frt 96 kr. Id. Z-zyk József 1324 frt 06 kr. Gr. Teleky Árvéd 1252 frt 52 kr. Mendel Manó 1061 frt 12 kr. Vincenzi Nándor 950 frt 51 kr. Br. Radák Ádám 928 frt 06 kr. *Dr. Bares Ferenc 853 frt 52 kr. Seethal Ferenc 809 frt 01 kr. Gr. Bathlen Sándor 804 frt 07 kr. *Müller Mihály 781 frt 40 kr. Pogány György 780 frt 72 kr. *Csató János 703 frt 16 kr. Br. Horváth Ödön 697 frt 34 kr. Batta Bertalan 692 frt. Lunacek Frigyes 673 frt 18 kr. *Medgyes Bálint 620 frt 24 kr. Gr. Teleky Domokos 919 frt 94 kr. Szalánczy Lőrincz 562 frt 73 kr. Br. Kemény Endre 587 frt 42 kr. *Id. Gáspár János 571 frt 36 kr. Potoczky Antal 257 frt 04 kr. Baresay Gábor 538 frt 86 kr. Simon Pál 534 frt 83 kr. Zeyk Kálmán 521 frt 97 kr. Jánk Juon 490 frt 66 kr. Czirlea János 484 frt 11 kr. Kiss Bálint 459 frt 58 kr. Z-zyk Gábor 459 frt 50 kr. Br. Kemény Simon 458 frt 49 kr. Bányai Károly 458 frt 07 kr. Salamon Leopold 455 frt 79 kr. Czirner J. József 436 frt 52 kr. Mendel József 430 frt 05 kr. Klein Mihály 429 frt 19 kr. Salamon Simon 420 frt 53 kr. Glück Adolf 414 frt 26 kr. Br. Kemény Gerő 395 frt 84 kr. Baresay Miklós 395 frt 74 kr. *Szöcs Károly 389 frt 76 kr. Zálányi Farkas 382 frt 03 kr. Lobonez Miklós 382 frt. Benedek Simon 380 frt 31 kr. Glück Sámuel 373 frt 26 kr. Dobolyi József 369 frt 01 kr. Teleky József 367 frt 32 kr. Imecs Domokos 341 frt 46 kr. Br. Kemény Géza 330 frt 56 kr. *Dr. Mayer Ödön 330 frt. Salmen Frigyes 323 frt 98 kr. Mendel József 321 frt 56 kr. Sebesi Ádám 317 frt 92 kr. *Dr. Magyary Károly 309 96 kr. Tótójan György 308 frt 34 kr. Baruch Salamon 307 frt 63 kr. Ifj. Löw Károly 305 frt 39 kr. Baruch Jakab 291 frt. Rottenstein Salamon 291 frt. *Csató Lajos 278 frt 80 kr. Straub János 278 frt 62 kr. *Csató Ferenc 278 frt 60 kr. Id. Kerekes János 278 frt 51 kr. Ifj. Paul Petru 273 frt 45 kr. Gr. Bisseul Henrik 269 frt 72 kr. *Slatkovits Jácint 266 frt 68 kr. Koseriu János 265 frt 78 kr. *Frölich Gyula 265 frt 60 kr. *Czirlea Mihály 265 frt 60 kr. Ábrahám József 262 frt 03 Prásák Rajmund 261 frt 61 kr. Pongrácz Gergely 260 frt 48 kr. Sinberger Salamon 259 frt 44 kr. Zeyk Dániel 258 frt 92 kr. *Dr. Podor József 257 frt 80 kr. *Dr. Mohay Sándor 256 frt 42 kr. *Érsekújváry Sándor 256 frt 40 kr. Hennel József 256 frt. Jakabffy Albert 253 frt 51 kr. Korbuly Bálint 252 frt 42 kr. Lendvay László 247 frt 87 kr. Pávai V. Elek 246 frt 04 kr. Glückseel Richárd 242 frt 80 kr. Gondol Dániel 239 frt 93 kr. Torkos Sándor 235 frt 98 kr. Fisesán Péter 234 frt 32 kr. *Patitia Rubin 233 frt 80 kr. Nagy Imre 232 frt 63 kr. Szeben Ferenc 232 frt 60 kr. Moldován János 231 frt 39 kr. *Garda József 230 frt 80 kr. Viss József 230 frt 54 kr. *Krisán József 228 frt 42 kr. Ince Ferenc 228 frt. Baresay János 237 frt 09 kr. *Szilágyi Farkas 226 frt 46 kr. Ebergényi Mózes 224 frt 46 kr. Dossius Demeter 223 frt. Benkő Elek 220 frt 98 kr. Csávásy József 220 frt 08 kr. F. Sándor Miklós 219 frt 68 kr. Fried Albert 218 frt 04 kr. Berzeneczy István 215 frt 90 kr. Novák Ferenc 213 frt 74 kr. Varró Gerő 212 frt 70 kr. Dregán János 211 frt 40 kr. *Molnár Árpád 210 frt 20 kr. Képes László 209 frt 93 kr. Török Antal 207 frt 92 kr. Folyovich Sándor 207 frt 11 kr. Ifj. Gáspár János 206 frt 68 kr. Id. Winkler János 205 frt 03 kr. Szöllösi Károly 202 frt 92 kr. Stern Henrik 202 frt 20 kr. Salamon Herman 201 frt 10 kr. *Nagy Lajos 200 frt 40 kr. Bernhárd Ábrahám 200 frt 38 kr. Ifj. Winkler János 198 frt 45 kr. Herczlinger Abraham 198 frt 35 kr. Timár Károly 198 frt 13 kr. Ajtai János 197 frt 60 kr. Dekáni Ernő 197 frt 07 kr. Zárhu Miklós 195 frt 17 kr. Bartha Lajos 195 frt 03 kr. Rezmán György 194 frt 43 kr. David Salamon 194 frt 21 kr. Deutsch László 193 frt 58 kr. Tóth Miklós 192 frt 07 kr. *Dr. Boér Jenő 191 frt 84 kr. Id. Löw Károly 191 frt 74 kr. Rajnai Ignác 191 frt 63 kr. Köblös Miklós 190 frt 92 kr. *Herepei Károly 189 frt 02 kr. *Dr. Náhán Bernát 187 frt. Vertlen György 186 frt 46 kr. Scheidel József 186 frt 37 kr. *Kovács József 186 frt 20 kr. Kerekes Mihály 184 frt 28 kr. *Dr. Cserni Béla 184 frt. Fried Ignác 183 frt 07 kr. *Fülöp Sándor 183 frt 02 kr. Klein Náhán 182 frt 90 kr. Zsurka József 182 frt 90 kr. Tabakovits János 182 frt 56 kr. Biztricsány Lajos 181 frt 93 kr. *Id. Ludvig János 179 frt 10 kr. Csiki Elek 178 frt 21 kr. Gegő Károly 176 frt 42 kr. *Halász Jakab 174 frt 40 kr. Csűrös József 169 frt 36 kr. Fingerhut Jakab 169 frt 36 kr. *Kovács Gyula 168 frt 38 kr. *Dr. Kovács Ödön 166 frt 42 kr. Mesko Jakab 164 frt 56 kr. Schuster József 162 frt 62 kr. Gróf János 160 frt 39 kr. Baruch Albert 160 frt 28 kr. *Papp Miklós 160 frt 08 kr. Csiki Albert 158 frt 24 kr. Ivasko György 158 frt. 08 kr. Dr. Bócz József 155 frt 48 kr. *Bálint Károly 155 forint 06 kr. Bottyán Ferenc 154 forint, Miksa Miklós 153 frt 09 kr. Deutsch Ignác 151 frt 77 kr. Moldován Gyula 151 frt 40 kr. *Szöcs Albert 151 frt 20 kr. Moldován Lajos 150 frt 49 kr. Imreh László 150 frt 03 kr. Dániel István 149 forint, Albert Lajos 148 frt 34 kő. Hennel Nándor 147 frt 13 kr. Munkácsy Zsigmond 146 frt 80 kr. Ozitron József 145 frt 76 kr. *Dr. Nagy Károly 144 frt 86 kr. Grün A.

Mózes 144 frt 85 kr. *Bartalus Sámuel 144 frt 22 kr. *Issekutz János 143 frt 43 kr. Tatár Sándor 142 frt 78 kr. Bedő Sámuel 142 frt 74 kr.

A *gal jegyzettek adója kétszeresen számított.

Román Miron metropolita felelete az EMKÉ-nek.

Olvasóink előtt ismeretes, hogy az EMKE. hazafias elnöke gróf Bethlen Gábor felkérte Román Miron ö nmlgét, miszerint engedje meg a segessvári gör. kel. lelkésznek, hogy Szamosújvárt, az EMKE. lobogójának felavatási ünnepélyén részt vehessen. Erre ő nmlga oly választ adott, mely az Emkét a nemzetiségekkel szemben hatáskörön kívül álló teendőkkel vádolta mire az EMKE. nem késett alapszabályainak mullelésével kellő felvilágosítással szolgálni. Erre ő nmlga következő választ adta:

Az „Erdélyrészi Magyar Közmivelődsi Egyesület” tisztelt igazgatóválasztmányának.

Kolozsvárt.

E.n. 6933 sz.

Tisztelt igazgató választmány!

E hó 25 én vettem a tisztelt igazgató választmány-nak ugyanezak e hó 12-éről 108. sz. a. hozzám intézett nyilatkozatát, melyből megnyugtató tudomásul veszem azt, hogy az Erdélyrészi Magyar Közmivelődsi Egyesület nem kizárólag a magyar faj nemzetiségi érdekeinek előmozdítása céljából jött létre, a más nemzetiségű honpolgárok megmagyarosítására és a magyar fajba való beolvadására nem törekszik s általában semmi, akár vallási, akár nemzetiségi mesterséges áttérítést nem eszközöl.

Remélem, hogy a tisztelt igazgatóválasztmány a lapokban közzétett nyilt és határozott kijelentése megnyugtatólag fog hatni mindazokra is, kik a nevezett magyar egyelet céljai és működése iránt velem együtt aggodalmat tápláltak, ugyanezért az engesztelődés és békés összeférhetős érdekében szivesen elhallgatom észrevételeimet, melyeket a tisztelt igazgatóválasztmány a magyar nyelv jogosultságra vonatkozó. kevésbé összefüggő és általán politikai természetű fejtegetéseire tehetnek és szintugy békészeretettel fogva szintén eltekintek a nyilatkozatnak éles, mondhatnám sértő hangjától is, melyet elsajátítani és használatba venni egyáltalán hajlandó nem vagyok.

Egyébiránt a tisztelt igazgatóválasztmány tudomására és kölesönös megnyugtására megjegyzem, hogy a folyó évi augusztus hó 26-án eln. 5511. sz. a. az egylet tisztelt elnökéhez intézett válaszevelem kihirdelési pontját nem pusztá föltevésből, hanem az EMKE. és vidéki választmányai létrejötte alkalmával tartott beszédekből és az összes magyar sajtónak azokhoz fűzött kommentáraitól merítve és a közvetlen megfigyelés eredményével kiegészítve állítottam oda; a tisztelt igazgatóválasztmány határozott nyilatkozata után azonban csak örülai fogok, ha annak ellenkezője az egyesület működési körében élő tényekben is nyilvánulni fog.

Végre talán nem fogja a tisztelt igazgatóválasztmány részéről szerénytelenségnek venni, ha kijelentem: miszerint én valahányszor kötelességszerűen elébe vettem magamat minden áramlatnak, mely a román nemzetiségű honpolgárok nyugalmát és nemzeti egyházam érdekeit veszélyeztetni látszott, ezt én csak a közbéke érdekében és csak a fennálló törvények korlátain belül, tehát tisztán hazafias szándékkal és törvényes módon tettem; de e mellett az ország integritása s jóléte és az állam megszilárdulása érdekében mindenkor határozott állást foglaltam, mint ez az állam érdekei felett ébren őrködő kormánykörben bizonyára tudva van; a hazafiaság dolgában, melynek fejlesztésére az „EMKE.” vállalkozott úgy hiszem, semmivel sem állok hátrább azoknál, kikkel a nemzetiségi kérdésben nagy sajnálatomra, egyetértésre nem juthatok.

Mindezek után fogadja a t. igazgatóválasztmány őszinte tiszteletem nyilvánítását.

Nagyszebenben, 1889. október 26-én.

Görögkeleti román érsek és metropolita:

Román Miron, s. k.

Lapunkban lehetőleg kerülni igyekszünk ugyan minden olyan dolgot, mely a vármegyénkben levő egyetértsést zavarná, — de ő nmlga azon nyilatkozatára, miszerint az EMKE. és vidéki választmányainak létrejötte alkalmából tartott beszédekből és az összes magyar sajtónak ahoz fűzött kommentáraitól merítette az EMKE. elleni nézetait, — magunk részéről tisztelettel jegyezzük meg, hogy az Alsófehérvármegyei választmányunk és fióktörőinek sem megalakulásakor, sem munkálkodásuk további folyamában ily nyilatkozatok, melyek a jelzett feltételekre — sőt ellenségesnek nevezhető nyilatkozatra okot szolgáltatott volna, nem tettek, mert mi és az EMKE. egyáltalában sem többet, sem kevesebbet nem akarunk elérni mint a mi az alapszabályokban nyilant ki van fejezve s a miről az EMKE. övkönyvei nyilant beszámolnak.

A meg, mel
törökszik
alig mult
„partonki
Sem
állónak ne
együtt tov
ostromoltá
falakat egy
haját cziba
De l
kálata, me
„érdekes“
Szász Beia
levéllel eg
felolvasa.
főiskola jó
Miut
soroknak e
„Lel
zódésem s
gondozását
reformálás
tracziójába
Mert tud
deltebb g
nines az
Bizz
tételeket

A
mely b. P
arczképeit
czimerét
vászonköté
czimára i
Me
lem” czim
A minden
mindkét
éneket, a
gebben a

nagy birt
gróf Tele
esküvőjét
néhai gf
fiával, Ke
szerencse

ben Ny.
örök hűse
asszonyal
val. — I

Kolozsvár
és Nagy
söt, mag
előre leg
Egyáltal
vállról el
izsag kö
enyed al
egy theo
zásával j
gondolva
városokn
szempont
erdélyrés
gyűjt. —
gazdász

Józefa ol
15-dik é
létre sze
koru gy
szertart
díszes k
békével.

városun
s a köz
Valóban
elnézi s
zást s
több er

felelete az

EMKE hazafias Román Miron ő
resvári gör. kel.
KE lobogójának
Erre ő mindig oly
segekkel szemben
a mire az EMKE.
ével kell felvilá-
ovetkező választ

Kolozsvárt.

gató választmány-
hozám intézett
domásul veszem
telődési Egyesület
tiségi érdekeinek
más nemzetiségű
magyar fajba való
an semmi, akár
s átterítést nem

tó-választmányuk
kijelentése meg-
nevezett magyar
együtt aggodalmat
és békés össze-
szerveztelemet,
ak a magyar nyelv
elfüggetlenség és általában
nek és szüntegy
k a nyilatkozatnak
melyet elsajátítani
hajlandó nem

ziny tudomására
zem, hogy a folyó
az egytel tisztelt
lasi pontját nem
déli választmányai
ból és az összes
utáiraiból merítve
nyével kiegészítve
zimány határozott
fogok, ha annak
ben élő tényekben

ragzóválasztmány
ha kijelentem :
erden elebe vettem
román nemzetiségű
gyházam érdekeit
szöbke érdekében
beül, tehát tisztán
ton tettem ; de e
éte és az állam
határozott állást
lett ében örökös
; tehát a hazafiaság
EMKE" vállalkozott
bb azoknál kikkel
omra, egyetértésre

gázgatóválasztmány
6-én.
ropolita :
án Miron, s. k.
gyeksznük ugyan
rmegyénkben levő
azon nyilatkozatra,
mányainak létrejötte
az összes magyar
merítette az EMKE.
szívettel jegyeznük
választmányuk és
em munkálkodásuk
melyek a jelzett
szhető nyilatkozatra
mert mi és az
a kevesebbet nem
szabályokban nyíltan
évkönyvei nyíltan

Válaszul Váro Ferencnek.

A „Közérdek“ közelebbi számában egy levél jelent meg, melyben Váro ur magyarázni s talán igazolni törekszik azon szereplést, melyet ő a Bethlen kollegium alig mult küzdelmeiben, maga részéről kifejtett s melyet „pártonkivüli állásnak“ nevez.

Sem az ügy, sem különösen Váro ur érdekében állónak nem tekintem, hogy ama kérdések lényegét most együtt tovább vitassuk. Mikor a törökök Eger várát ostromolták a pihenő órák alatt a várvédők a rongált falakat egyesült erővel javígtatták a helyett, hogy egymás haját cibálták volna.

De ha Váro ur arról panaszkodik, hogy az ő munkálata, melyet „fölgöndnokombhoz“ intézett, nyilvános és „érdekes“ beszéd tárgyát képezte, forduljon érte dr. Szász Bélahoz, ki az ő operatúráját több más magán levéllel együtt, a 21-es bizottság szept. 17-iki gyűlésén felolvasta. — bizony nem azért, hogy vele a Bethlen főiskola jó hírnevét gyarapítsa.

Miután Váro ur csak töredékeit idézi a vitatott sokoknak én közlöm az egész szöveget :

„Lehetett volna eddig is kezdeni a mai — meggyőződésem szerint kivált az együttakást és tanuló eljátását, gondozását nézve primitív, sőt nyomoruságos — állapotok reformálását, ha az egész intézet összekuszált adminisztrációjában rejlv vis inertiae oly bénító nem volna. — Mert tudniivaló, hogy hivatalos hatáskörre nézve alárendeltebb gimnasiunai tanári kar és igazgató Magyarországon nincs az enyedinél!“

Bizuk a közönségre, hogy alkosson felölünk esendes tetteket s ne akarjuk menteni a menthetlent.

„75“

IRODALOM.

A „Törvényhatósági naptár“ 1890 évi folyamára, mely b. Kemény Kálmán főispán és Csató János alispán arczképeit és életrajzát, és hozzá, továbbá vármegyénk czímérét is közli, — felhívjuk olvasóink figyelmét. A vászonkötésű naptár ára 1 frt 50 kr és rendkívül gazdag czimtára is lesz, egyéb közleményeken kívül.

Megjelent Borsai Samu „Dal virág és szerelem“ című Sász Károly költeményére írott keringője. A mindennapiságon felülemelkedő esimes szerzeményt, mindkét alakjában : miut zongora kísérettel ellátott magánéneket, akár mint négyes szólamu vegyeskart a legmelegebben ajánjuk a zenekedvelő közönség figyelmébe.

VEGYES HIREK.

— Főuri esküvő. Vármegyénk egyik legderekabb nagy birtokosának id. Zeyk Józsefnek, és nejének szőki gróf Teleky Ágnesnek leánya : Eliz f. hó 2-án tartotta esküvőjét gt. Tholdalagi László koronkai nagybirtokossal. Nehai gt. Tholdalagi Viktor és neje szűl. B. Bánffy Anna fiával, Kolozsvárt. Fogadja a mélyen tisztelt család szerenese kívánatainkat.

— Hymen. Zilahy Gyula Maros Torda megyében Ny. Szeredai j. főszolgabíró f. hó 5-én esküszik örök hűséget özv. Körösy Miklósné — Sebessy Beta ur-asszonyal Sabessy Ádám ny. városi tanácsos kedves leányával. — Boldogságot kívánunk e frigyhez.

— Vízik az egyik enyedi honvéd zászlóalj! Kolozsvár szerencsésen elnyerte ezt is, dacára vármegyénk és Nagyenyed város áldozatkészségének és kérelmeinek, sőt, maga a honvéd kerületi parancsnokság is — egyelőre legalább — elhalasztandónak találta az áthelyezést. Egyáltalában különösként tartjuk, hogy a mig Gyulafehérvárról elvisznek mindent amit csak lehet, — s a m. k. jóság igazgatóságának, erdőszetnek és fémbányászatnak igazi központjára semmit sem helyeznek, a mig Nagyenyed áldozatkészségét, — mit például legközelebb is egy theologiai tanári állásra szánt 30 000 frt. megszállásával mutatott ki — hiába bozza meg, — addig nem gondolják meg, miszerint életképességet mutató az ilyen városoknak támogatása és okszerű fejlesztése éppen allami szempontból szükséges, s az olyan politika, mely az erdélyrészi városokból, a mit lehet, csak egy központra gyűjt, — határozottan káros, ugy kulturális mint közgazdasági és magyar szempontból is.

— Gyászír. Asztalos Jánosné szűl. Szarukán Józefa október hó 30-án élete 37-ik boldog házasságának 15-dik évében hosszasan tartó súlyos szenvedés után jobb létre szenderült. Az elhunyt szerető férjét s négy kis-korú gyermekét hagyott hátra. Temetése, melyen a gyászszertartást Deli Ödön cath. plébános végezte, nov. 1-jén diszes közönség jelenlétében ment végbe. Nyugodjék békével.

— Halottak napját nagy kegyelettel ülte meg városunk népe Virágözön, fényár borítá a sirokat s — s a közönség telongott a szűk és rendezetlen utakon. — Valóban csudálatos a türelem, mely e rendezetlenséget elnézi s legfellebb annyit tesz, hogy elhatározza a rendezést s pár év mulva — újra elhatározza. Nem ártana több erély a buzgalomra, annál is inkább, mivel tudva

van, hogy a közönség szívesen áldozna e czélra pénzben, munkában. Miért tehát a halogatás ?!

— Az EMKE jövő évi közgyűlését Dóván fogja tartani. A város meghívását meleg hangu válaszban köszönte meg és fogadta el az igazgató választmány.

— A nagyenyedi szegény tanulókat segélyező kör alapja javára Tek. André Lajos ur 50 krt volt szíves ajándékozni. Fogadja a szíves adakozó a kör nevében köszönetemet. Ifj. Czirner, pénztáros.

— Nyilvános számadás. Azon hazafias adományokról, melyek az EMKE által fentartott balázsfalvi népiskolára tettek s részben készpénzben befolyva az EMKE által megvásárolt iskola épület kijávitási költségeire fordítottak. I. A nmlgt. vallás és közoktatási miniszterium idei IX/25-ről 40406. sz. a. kelt rendelete folytán a m. kir. tud. egyetemi nyomda igazgatósága által a következő tanszékzők küldettek meg : 40 péld. Gönczy ABC olvasó, 48 lap Gönczy fali olv. tábl. (2 p.), 2 péld. Gönczy írásb. mozg. bot., 2 példány Gönczy nyomt. mozg. bet., 1 péld. 20 em. átm. földgömb dél. félk., 1 péld. 21 em. átm. papirkarika, 1 péld. utasítás a földgömbhöz, 1 péld. Gönczy oszt. magy. mon. fali térkép., 1 péld. Gönczy Magyarország fali térk., 1 péld. Gönczy Europa fali térk., 1 péld. Gönczy a föld öt része fali térk., 1 péld. szemléleti képek I. II. III. IV. szállítmány, 1 péld. Rusek természetrajzi f. ábr., 1 péld. Popp természetrajzi fali ábr., 2 péld. Gönczy métermért. f. tábl. és 1 számoló gép. II. Az EMKE. alsófehérvármegyei választmánya szerelte fel az iskolát butorzáttal 277 frt költséggel és pedig : 40 dr. 2 ülési iskola paddal, 12 darab egyszerű székkel, 2 darab tanítói asztallal és hozzávaló alványnyal, 2 drb fekete táblával, alványnyal 4 drb. gyermekfogással, 2 darab kis fogással (a tanítók részére) 1 2 drb. kétfelé nyílv tanszer szekrényvel és 2 darab pökládával, III. Pénzbeli adományok tettek s részben befizettek : a balázs-falviak részéről a köztöltik körözött 2 íven : Enyedy Lajos 20 frt, Dániel Mihály 25 frt Pongrácz Gergely 15 frt, Strohmayer Sándor 5 frt, Apolján I. 10 frt Tornya L. 10 frt Höler A. 50 frt. Gazsy M. 4 frt, Ferenczy Kálmán 2 frt, Podor Károly, 5 frt, Sebram Károly 10 frt, Valaki 2 frt 50 kr, Salmen József 5 frt W. M. S. 5 frt. Schuller Frigyes 4 frt, Finna István 10 frt, Daniel István 10 frt, Bíró József 5 frt, Aszlányi János 10 frt, Schieszl Károly 10 frt, özv. Mendl Simonné 100 frt Bretter Mörizt 50 frt, Sinberger Salamón 10 frt, Preizer Mor 10 frt, Roth Nánán 15 frt, Salusinski Samuel 5 frt, Lie blich Izidor 10 frt, Heiskovits Lipót 10 frt, Goldstein Vilmos 20 frt, Rosenblatt Kálmán 3 frt, Breslauer Adolf 5 frt, Klein Moritz 4 frt. Abraham Jakab 5 frt. Eiskovits Herman 5 frt. és özv. Benedek Károlyné 8 frt összegben ; b.) Balog János fiokkörü elnök ur gyűjtése Tövisen : Dr. Boer Jenő és Balog János 1—1 frt-tal ; c.) Grün A. Samu fiokkörü tag ur gyűjtőívén adakoztak : Bárd Kemény Kálmán 25 frt. Bárd Bánffy Jenő 25 frt. Bárd Kemény Endre 10 frt. Müller Mihály 2 frt. Zeyk Kálmán és Bárd Kemény György 5—5 frt. idősb és ifjn Gáspár János 5—5 frt. Török Bertalan 2 frt. Zeyk Dániel 5 frt. Zeik József idősb 10 frt. özv. Dono-gányné. prof Bussell Henrik. Vajna Pál. Szilágyi Farkas. Dr. Barok György. Dr. Boez József Munkácsy Zsigmond. Varró Gerő. Varró László. Kovács Gyula. Dr. Magyarai Károl y. Dezső Zsigmond. Dr. Szász Károly. Dr. Farnos Árpád. Tóth Miklós. Pogány János. Barta Zsigmond. Orbai Lajos. Váro Ferencz, Nagy Lajos. Dózsa Miksa. Albert Iván. Östiazi Viktor. Fogarasi Béla. Kozma Gyula Grün A. Samu. Rakosy Bálint. 1—1 frt és Splényi Henrik báró 3 frt összeggel, mely összegyűjtött összeg a gyűjtés ideje alatt takarékpénztárral kamatoztatván is a gyűjtés eredményében egyszázharminzhárom forint 60 kr összeggel számoltatt be. Fogadják a szíves adományozók hazafias adományaikért, valamint a gyűjtő urak hazafias fáradozásaiért s a fiokkör választmányának meleg köszönetét. Balázsfalván 1889. Október 22-én. Enyedy Lajos kir. j. bíró, fiokkörü alelnök.

KÖZGAZDASÁG.

Az első cukor-répatermés.

Teljesen illetékes forrásból vesszük s adjuk közzé az értesítést, hogy az erdélyi részekben tavaly kezdeményeztet cukor-répa mivelés első évi campagne ja a leg-szebb sikerrel ért véget.

Azok az előrelátó bátor gazdák, kik e hazánkban majduem ismeretlen termési ágra tették munkás kezöket, nem rettenve vissza a kezdet mindenütt való nehézségeitől, vállalkozásuknak s bátorságuknak a legszebb sikereket köszöuhetik.

A kezdet nehéz volt, a cukorrépa termelésnek akként fogott az év tavaszán a gazda, hogy sem talaját megelőző öszön kellőleg elő nem készíthet, sem a mivelés módja felől kellőleg tájékozva nem vala, sem pedig, a mi szintén nagy szó, gyakorlott munkásokkal nem rendelkezett. Hozzá amugy is kedvezőtlen gazdasági és klimatikus megpróbáltatásai, a későn kiosztott vető mag s itt-ott talán az esők tulbecsülése.

Nos, ha ezekkel szemben, most mikor a munka gyümölcseit latolgatjuk, s teljesen hitoles adatokból látjuk azt, hogy a termés — néhány kisebb termelést leszámítva — ugy mennyiség s a mi ennél föbb : minőség (cukor tartalom) tekintetében a lehetőleg jobb, melyik erdélyi részi gazda ne üdvözölné ebben — a mint az több oldalról is hangsúlyozva lett hanyatló gazdasági viszonyaink közepette a hatalmas segítségét.

Konkrét adatok állanak rendelkezésünkre, hogy a föld buzamképessége iránt táplált várakozásoknak az eredmény mindenütt megfelelt, nincs termelő, ki holdanként legalább 120—150 métermázsát ne adhatna vasutra a gyári vállalat által leendő átvétel értékesítés végett.

Másrészt a szerződészerüleget, egy kizárólag ezzel foglalkozó bécsi vegyelmző intézet, valamint a kolozsvári áll. vegykísérleti állomás által foganatosított vizsgálatok kétségtelenül dokumentálják, hogy a répa cukortartalma legtöbb helyütt 10% on felül polarizál, sőt sok helyütt, kisebb és nagyobb termelőknél egyaránt eléri a 14-

-ot, mi a szerződészerü árat métermázsánként 80 krra emeli föl.

Nem tagadható, hogy ezt az örvendetes eredményt nem épen minden gazda érte el, s vannak helyek, melyek a különböző gátló körülmények s ezek között első sorban a kezdet nehézségei okának ezt a sikert nem mutathatják föl, mi a fönnbőkben azonban a nagy többségről, a nagy átlagról szólottunk, a mivel szemben elenyésző csekély sikertelenség.

Ily biztató tapasztalatok után, midön immár gazdáink is itélhetnek az eredményekből, joggal vette fel új-ból a toborzás munkáját báró Kemény Kálmán Alsó Fehérmegye főispánja s öntudatosan mutathat az első év sikerei után a jövő kilátásaira.

A főispán tehát köriratot intézett ujolag az erdélyi részi gazdaközönséghez, melyet alább egész terjedelmében közlünk. A körirat hangja önzértes s ugy hisszük, viszhangra is talál érdemes és értelmes gazdaközönségünk körében.

Az újból megindult aktió czélja az eddiginél még nagyobb területet hódítani meg a cukorrépa-termelés jövedelmező munkájának s lehetővé tenni ez által egy második nyers cukorgyár felállítását s annak még nagyobb alapokra fektetését az erdélyi részekben, a mire a brassói gyárat már felállított magyar cukor-ipar rész-venytársaság szerződésileg kötelezve van, már az eddigi biztosított termelési területekkel szemben.

A gyári vállalatnak, a mennyiben inkább az erdélyi részi gazdaközönség érdekében fekvő az, hogy a Nagyenyeden fállaltandó cukorgyárnak mentől több dolga legyen.

Ez a közös érdek sokakat fog az ügy körül csoportosítani ujolag.

Tájékozásul adjuk különben a Kemény báró által kibocsátott felhívást az alábbiakban :

„Immár elérkezett ideje annak, hogy az erdélyi részi gazdaközönség ama jelentékeny és irányadó része, mely a kezdet nehézségeitől nem rettegve s dacolva az első évnék gazdaságilag amugy is kedvezőtlen viszonyai-val — a pangó gazdasági viszonyaink remediumaképen kezdeményeztet cukorrépa termelés eredményeiről és sikereiről kétségtelen meggyőződést szerzhethet. Személyesen is meggyőződtem az első termelési év kedvező eredményeiről az előttem fekvő hivatalos adatokból, s ha bár a kezdeményezés nehézségei itt ott a teljes sikernek útját is állották, az erdélyi részek gazdáinak szakavatott buzgalma s termelőiök buzamképessége ezuttal is megfelelték a hozzájuk méltán fűződő várakozásoknak e téren.

A első esztendőnek — kedvezőtlen körülmények befolyásolása dacára elért sikerei — a fontos ügy előharczosaiban méltán kelthetik azt a biztos reményt, hogy a cukorrépa-termelésnek s ekként egy kiszámíthatatlan horderejű új ipárnak : a cukorgyártásnak jövője az erdélyi részeken biztosítva van.

Már az eddig elért sikerek s az annál szebb sikereket ígéro kilátások alapján, a kezdeményezés nehézségei között tapasztalt jóakaró támogatására czimnek e termelési és iparág meghonosításában fokozott bizalommal számítok.

Bizvást bizván tehát érdeklődésében amaz érdekek irányában, melyek elválaszthatlanul fűzvek a hanyatló gazdasági viszonyok föllendítéséhez, számítva hatékony pártfogására, melyet a gazdaközönségünkre oly annyira előnyös új termelési ág s abban egy új virágzó hazai iparág meggyökereszetése ismert hazafias buzgalma okán czimtlő is megvár : ama szíves keresé kapcsán csatlólok ide nehány újabb s ezuttal 9 évi tartamra szóló répatermelési szerződést, hogy azokat ismerősei, barátaí birtokosai körében, immár az elért kedvező tapasztalatokra támaszkodva, aláírás s illetve érvényesítés végett körözni szíveskedjék. Számíthatni vélek egyuttal arra is, hogy már elváltat termelési kötelezettségeit czim is örömet növelni fogja.

Meg lehet nyugodva bárki, a ki a szerződésekben bár mily csekély kötelezettséget vállal, hogy ezzel nemcsak magamagának, hanem hazarésze érdekeinek is maradandó s dusan kamatozó szolgálatot tesz. Ez erős meggyőződése, melyet nem partikuláris érdekek, hanem kizárólag hazarészünk jól fölfogott érdekei sugallnak.

Mint a lefolyt évben, melynek eredményeire büszkén visszatekinteni e téren valamennyien, kik ez ügynek bár parányi szolgálatot tevének, jogosítva vagyunk : ugy az idén is kész örömet ajánlalom föl csekély szolgálataimat ez ügyben bármely érdeklődőnek, s midön tisztelettel kérem czimmet e kérdés lehető tágkörű propagálására, csak azt jelzem még, hogy az aláírt szerződések épen épen a termelő-közönség érdekeinek önzetlen érvényesítése végett közvetlenül hozzám, Nagyenyedre, lesznek mihamarább küldendőök.

További felvilágosításokkal az ügy érdekében bármikor kész öfömet szotgálok s azok megtételére — akadályoztatásom esetén — Dr. Szász Károly főispáni titkár urat is felhatalmaztam. Nagyenyed, 1889. október hó. Hazafias tisztelettel Br. Kemény Kálmán a.”

A budapesti értéktőzsdéről.

(A „Pénzügyi Utmutató” jelentése.)

Még a nagy pénzüke sem akadályozza a tőzsdét abban, hogy a kedvező áramlatot, mely egy idő óta az értékpiacon uralkodik, tovább fajlassza. Bármily magas perzentumot kelljen is fizetnie a most folyó ultimoprolongációnál, a speculáció nem retten vissza az áldozattól, csak hogy fenntartsa posztóját. Mert erős benne a remény és a bizalom, hogy a szilárd irányzat ezáltal tartós lesz. Pedig a jelenlegi (?) valóságos indoka talán leginkább abban keresendő, hogy a tőzsde igen hosszú ideig volt téletlenségre kárkozottva. Eppen egy esztendeje annak, hogy a korversió szóba került és e nagy pénzügyi művelettől, melynek utolsó fejezete most játszódik le a speculáció rendkívüli dolgokat remélt. Csalatkozott, mert a Rothschild csoport lebonyolította a conversiót, a nélkül hogy a tőzsdét valami nagyon igénybe vette volna. Természetes tehát, hogy most, a mikor rózsásak az állami pénzügyek és a nagy ipari és pénzügyi aktiók előtt állunk, a tőzsdei speculáció fokozott érdeklődéssel forduljon a kinalkozó áramlatot.

A közelebbi mult napokban mindazon által némi változást tapasztalhatunk a tőzsdeüzlet menetében. Vasuti részvényektől és részben iparvállalati papiroktól elfordult a speculáció kinttettó kegye. Inkább bankrészvények állottak előtérben. Egyszerre azt találják, hogy az osztrák hitelrészvény alacsonyán áll különösen ha tekintetbe vesszük az ideai fényes jövődelmü esztendő és e vélemény hatása rögtön a hitelrészvények nagymérvű áremelkedésében nyilvánul. A magyar hitelbankról még több joggal mondhatni ezt és a hatás ugyanez. A többi bankok részvényei követik az adott példát és valamennyinek árfolyama tetemesen emelkedett.

Járadék papirjaink közül főleg a papírjáradék részeseült figyelemben.

Ha a Rothschild csoport — így okoskodik a tőzsde — a 4 1/2%-os ezüstkölesont 96 1/2 frton méri, akkor az 5%-os papírjáradék bizonyonnyal többet ér — és a papírjáradék emelkedik.

A közlekedési vállalatok részvényei kevéssel gyengültek. Ellentétben a korábbi hírekkel most azt vélik, hogy az államosított vasutak részvényeinek conversiója mégsem oly egyszerű és könnyű dolog, mint a minőnek hirdették. A biztosítótársaságok részvényei is olesóbbodtak. Itt bizonyos fusio tervek okozták a visszaesést.

Ellenben a takarékpénztárak részvényei emelkedtek. Ebben már a várható osztalékra való speculatio nyilvánul.

Az iparvállalatok közül a favorizált bánya és vasgyári részvények olesóbbodtak, míg mások ugy könnyvnyomdák, téglagyárak és serfőzde emelkedtek. Ez utóbbi vállalat közelebb visszafizeti az alaptőke egy részét és e mellett mindig igen nagy osztalékot fog fizetni.

Zaloglevelek és elsőbbségi kölesonok most kevéssel kerestetnek.

Egyrészt árfolyamuk nem olesó, másrészt a speculatiónak e papirok nem nyujtanak figyelemre méltó chance-okat. A sorsjegypiacz teljesen el van hanyagolva ugy annyira, hogy pl. magyar vörös keresztsorsjegy daczára a huzás közelségének, épp a legutóbbi napokban olesóbbodott.

A fontosabb értékpapirok árváltozása kitünik a következő összeállításból:	okt. 23.	okt. 29.
4 % aranyjáradék	101.30	101.35
5 % papírjáradék	96.90	97.50
4 % földterherment. kötv.	88.10	88.40
Pesti hazai takarékp.	9400.—	9550.—
Bazilika sorsjegy	8.25	8.—

Magyar papírjáradék. Az 1888. évi zárszámadások szerint a magyar pénzügyminister a mult esztendőben 8.81 millio frt névértékű papírjáradékot adott el. Ezen művelet folytán, mint a „Pénzügyi Utmutató” írja, az eddig kibocsátott papírjáradék 357.07 millio frtra emelkedett.

Az átlagárfolyam, a melyen tavaly a papírjáradék értékesített, Minden 100 frt névérték után 85.20 1/2 frt volt. Az értékesítés tekintetében az elmúlt esztendő nem tartozott a legelsőbbek közé, mert 1886-ban átlag 92.26 frtot, 1885-ben átlag 91.21 frtot kapott a pénzügyminiszter minden 100 frt névértékű papírjáradékért. Az 1888. évben különben legkisebb volt a papírjáradék kibocsátás, mert 1881 óta következő névértékű összeggel kerültek piacra: 1881-ben 51.47 millio, 1882-ben 53.52 millio, 1883-ban 45.30 millio, 1884-ben 48.45 millio, 1885-ben 32.92 millio, 1886-ban 51.20 millio, 1887-ben 64.86 millio és 1888-ban 8.81 millio.

Ezen összegek tulajdonilag az állami háztartásban mutatkozott hiányok fedezésére szolgáltak. De némely beruházások, valamint az államadósságok törlesztése is papírjáradék kibocsátása által fedezett.

Be nem váltott nyerevények. Az osztrák állami adósságokat kezelő bizottság hivatalos jelentése nyomán a „Pénzügyi Utmutató” érdekes kimutatást közöl arról

hogy Mennyit tesz ki azon régebben kihuzott osztrák állami sorsjegyek nyerevény összege melyek 1889. jun. 30-ig kifizetés végett még bemutatva nem lettek.

E kimutatásból közöljük a következő adatokat:

	Fel nem vett nyerevény
1839-iki oszt. államsorsjegy	163.838 frt
1854-iki „	1.257.021 „
1860-iki „	853.969 „
1864-iki „	987.455 „
Como járadékjegyek	19.601 „

Ha tekintetbe vesszük még az 1834-iki sorsjegyeket, akkor több mint 3 millio frtra megy azon tőke összeg, mely mint fel nem vett nyerevény kamatozatlanul hever a bécsi es. kir. államadóssági pénztárban. Kiténik ebből, hogy igen sok ember károsodik az által, hogy nem szerez magának hiteles és megbízható tudomást arról, vajjon a birtokában levő sorsjegy nem lett e már előzőleg kihuzva.

Török sorsjegyek. Ezen sorsjegyeknél, melyek nálunk a hetvenes években nagy mértékben elterjedtek, nagy bálványt képeztek az a körölmény, hogy hivat. még nem adták ki a hátralékosok, vagyis azon sorsjegyek lajstromát, a melyekre korábbi években nyerevény esett. Most azonban segítettek a hiányon. Konstantinápolyban nemrég tették közzé az eddig kihuzott sorsjegyek jegyzékét és a „Pénzügyi Utmutató” ezimű szakközöny bizonyára szolgálatot tett a hazai közönségnek, a midőn e jegyzéket f. október hó 16-ik számában lenyomtatta. A „Pénzügyi Utmutató” ezen száma 20 krajczárért megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest, VII. Hársfa-utca 25. szám alatt.

Budapesti levél.

A zónatarifa által alkotott élénkebb utazási kedv, minden bizonyonnyal nagyobb hasznára van a fővárosnak mint az egyes vidéki városoknak. Ez azonban nem is lehet máskép, mert az ország központja a főváros, hol mindent olesón és ezelszerűen bevásárolhatunk és jól értékesíthetjük termésünket vagy egyéb eladni valónkat. A vidékiekre nézve tehát kötségtől jó befektetésnek mondható az utikötség ezimén elfogyott pénz, mert a fővárosban sokat lehet tapasztalni és látni aránylag rövid idő alatt és a mi a földolag, mindenki szükségeit kívánása szerint fedezheti. Bevásárlásainknál azonban csak jó hírű üzleteket keressünk fel. — Nehány ilyen megbízható czéget a közönség szives figyelmébe ajánlani, czélja jelen sorainknak.

Az üvegáru-üzlekek közt kiválóan ajánlhatjuk Zahn J. György örökösei kir. szab. üvegáruk raktárát Károly-kört 9. szám alatt. Mindennemű üvegáruk a legszebb kiállításban, valamint a giesshübeli porcellán és holló-házai köedény gyárak gyártmányai találhatók fenti czéget nagy raktárhelyiségeiben. A Zahn J. György örökösei czéget a bekövetkezendő idényre tehát különösen figyelmébe ajánljuk a t. bevásárló közönségnek. Levélbeli megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek, árjegy zékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Műnz Mór L. női és férfi divatárak üzletében Budapest, fürdő-utca 7. sz. a legnagyobb választékban kaphatók a legszilárdabb új találmányu férfi ingek és uri divatezikkek, vásznak és asztalneműek (Jaeger féle) normál gyapju árak, valamint női és uri harisnyák leghiresebb gyári raktára. — Műnz Mór üzlete már 30 év óta fennáll, a bécsi és budapesti kiállításokon kitüntető oklevelet nyert és jó áruiról különösen elterjedt hírneve van.

Csipke és vegytisztító intézet. Lohr Mária ezeltől Kronusz. Főüzlet: Budapest, Ferenciek tere 4. szám fióküzlet: vácz-utca 12. szám földszint és Andrássy-ut 16. szám alatt. — Mindennemű csipke, bársony, selyem, posztó, kalap, szalag stb. női ruha fejte és fejteletlenül vegyileg tisztítatik mérsékelt ár mellett.

Uj aranyozó megjelent, melylyel mindenki moshat és ujja aranyozhat elavult tükör és képrámát. szobrot virágasztalt stb. üvegje ecsettel 80 kr. Megrendelhető K e r t é s z T ó d o r n á l, Dorottya-utca 1. szám Budapest.

A hangszeriparban kötségtelenül a legelső helyek egyikét foglalja el Schunda Venczel József es. es. kir. udvari szállító (magyaru. 26. sz.) hangszergyára, melyben nagyban készíttetnek mindenféle réz- és fafuvó, fonó- és ütőhangszerek, továbbá híressé vált és gyönyörű hangu felülmulthatatlan pedálzimbalmái is. — Schunda a pedálzimbalmom feltalálója. elévülhetetlen érdemet szerzett magának nemcsak azért, hogy e hangszert ugy a főuri szalonokban, mint a polgár házában itthon, sőt a külföldön is ismertté és kedvelté tette, hanem azért is, mert mintaszerű gyára díszére válik a magyar iparnak. Ez iparág terén szerzett érdemeit nemcsak számos kiállítás, köztük a párisi, bécsi és budapesti ismerte el első rendű kitüntetésekkel, hanem ő felsége a király is, ki, miután már arany érdemkereszttel és a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki, az 1885. évi orsz. kiállítás

alkalmából legmagasabb elismerését nyilvánította, legutóbb legmagasabb kegye jelöl: Ferencz József rend lovagjává nevezte ki. — Schunda mindenféle hangszerei nemcsak a belföldön elterjedésnek, de a külföldön is nagy kivitelnek örvendenek. A pedálzimbalmom külföldön elterjedését köszönheti a kitünő ezimbalmom iskolának, melyekből Schunda már több füzetet kiadott. Gazdag választékú raktárt tart mindennemű burok és hangszeralkatrészekből. Használt hangszereket javítás vagy becserelés végett elfogad. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

Meteorologiai adatok, okt. 26—nov. 1. Nagyenyed.

Idő	Légnyomás közep. m. m.	Hőmérsék C°			relatív ned.esség közep. %	Csapadék mennyisége m. m.	Megjegyzés
		közep.	max. a	min. a			
okt. 26	65	9	11.5	7	84	1	borus viharos derűs csendes
27	72	3.6	9.5	0	86	dér	derűs
28	72.5	4.3	6.5	0.8	92	4.7	borult
29	71.1	7.4	13.5	2.5	90	n	derűs
30	69.7	8.3	16	2	90	—	—
31	65.4	8.8	14	5	92	—	ködös
nov. 1	61.2	7.9	11.2	5	95	0.3	—
Egész hétről	68.1	7	11.7	3.4	90	6	borus
Előbbi hetek közti különbség	+9.5	-4.8	-6.7	-2.4	+10	+0.7	borusabb

A jövőben valószínű időjárás: egyelőre enyhébb és eső.

Közli dr. F. D.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Nincs többé fogfájás!! Könnyen vérző, beteg és gyulladt foghust gyógyít és erősít, a fogkövet eltávolítja és képződését meg gátolja; a szájbűzt azonnal megszünteti naponta használva!

cs. és k. udvari fogorvos és udv. szállító, valódi

DR. POPP világhírű ANATHERIN szájvíz
kétyszer oly nagy palacszkokban, mint eddig.
Ezzel egyidejűleg alkalmazandó

Dr. POPP fogpasztája mely a fogakat folyton egészseges s szép állapotban tartja.

Dr. POPP anatherin fogpasztája mely a legfinomabb szer a fogak tisztán tartására és a foghús megerősítésére

Dr. POPP fogpora ragyogó fehérsegu fogakat kölesonoz a nélkül, hogy mint más fogporok a fogak zománczát megsértene.

Dr. POPP növényiszappana mely a legjobb gyógy-pipere-szappan, mindennemű bőrkítések ellen és különösen fürdőköhöz.

Dr. POPP NAPRAFORGÓ (szap.) (nem glicerin). A legújabb és a legfinomabb divat-pipere-szappanok. A bőrt bársonyfinomá teszik.

Arak: Anatherin-szájvíz 50 kr. 1 frt és 1 frt 40 kr.
Anatherin fogpaszta tégelyben 1 frt 22 kr. Aromatikus fogpaszta 35 kr. Fogpor dobozban 63 kr. Növényiszappan 30 kr. Napraforgó-szappan 40 kr. Vénus szappan 50 kr.
E szerek kaphatók Nagyenyeden: Kovács J. és Varró F. gyógyszerészeknél és Czirner J. J. kereskedőnél. 7-12

Előkelő hölgyek elismerése.

Tisztelt uram! Az ön által beküldött szappan mintákat kísérlet czéljából szétosztottam néhány egyleti hölgy között, kik most a következőleg nyilatkoznak kitünő szappanairól: A Popp-féle növényiszappan föltötte jó hatást gyakorol a bőrre, használatban nagyon kellemes és tartósságánál és aránylag o'csó áránál fogva a legjobb gazdasági szappan. Popp-féle napraforgó és Vénus szappanait méltán nevezi a jelenkor legfinomabb divat pipere szappanainak.

Kérek a növénydekek számára 24 növény szappant és több egyleti hölgy számára ugyan ebből 12 és a Popp-féle napraforgó és Vénus szappanból szintén 12-12 darabot.

Tisztelettel
Halász E.-né,
Budapest.